

Esmeralda Cervantes: La restauració del seu Àlbum

Clotilde Cerdà i Bosch (Barcelona, 28 de febrer de 1862–Santa Cruz de Tenerife, 12 d'abril de 1926) era filla d'Ildefons Cerdà i de la pintora Clotilde Bosch.

Amb una educació liberal i artística, Clotilde es decantà de molt jove per la música i es convertí en una nena prodigi en la seva vessant d'interpret d'arpa. Arran del seu primer concert a Viena l'any 1874, amb 12 anys, l'escriptor Victor Hugo la batejà amb el nom d'Esmeralda i la reina Isabel II, amiga de la mare i protectora seva, amb el nom de Cervantes. Sota aquest pseudònim l'arpista assolí l'excel·lència interpretativa.

Durant molts anys, Esmeralda Cervantes i la seva mare van anar omplint un àlbum amb documents de la seva vida: diplomes, cartes, nomenaments, fotografies dels seus amics i admiradors, etc., els quals són de gran importància per poder repassar la seva vida.

Ja des de l'any de la seva mort, diferents veus s'alçaren per reivindicar l'adquisició i custòdia d'aquest Àlbum per part d'alguna institució catalana, i finalment, l'any 1999, la Biblioteca de Catalunya el va poder adquirir.

La restauració del seu Àlbum, per part del Taller de Restauració de la Biblioteca de Catalunya, ens ha permès de presentar aquesta petita mostra, abans de restituir tots els documents, un cop restaurats, al seu lloc original dins de l'Àlbum.

Comissari: Aitor Quiney

Taller de Restauració: Eulàlia Coscolla, Lourdes Ferrer i Emma Lucas

Multimèdia: Núria Grau (SEPIC)

Organització: Elvira Permanyer (SEPIC)

Agraïments: Reis Fontanals, Francesc Fontbona, Ricard Marco, Oriol Miralles i M. Rosa Montalt

VITRINA 1. Esmeralda Cervantes

-Retrat de la nena Clotilde Cerdà i Bosch (Barcelona, 28 de febrer de 1862 – Santa Cruz de Tenerife, 12 d'abril de 1926), (ca. 1865).

-Donació. Eulàlia Pou, filla de Pere Sardà i de Blanca i vídua de Pere Pou, fa donació al seu pare, Pere Sardà, propietari del mas Masferrer de Santa Magdalena de Vilarestau, de 15 lliures. 31 de juliol de 1529, Centelles.

-Retrat d'Ildefons Cerdà i Sunyer (Centelles, 23 de desembre de 1815 – Caldas de Besaya, Cantàbria, 21 d'agost de 1876) fou enginyer, urbanista, jurista, economista i polític, (ca.1888). Estudi de fotografia L. De Régil, Bilbao.

-Retrat de la nena Clotilde Cerdà i Bosch, (ca. 1868).

-Retrat d'Esmeralda Cervantes, “1ª vez que toco en público. Viena, 1874”.

-Retrat de Clotilde Bosch i Calmell. “Clotilde de Bosch y de Cerdá. Madre de (Esmeralda Cervantes) Clotilde Cerdá y de Bosch”.

-Estudi frenològic de Clotilde Cerdà, per D. Mariano Cubí i Soler, 30 de gener de 1875.

-Retrat d'Esmeralda Cervantes després del concert en benefici de l'Hospital Espanyol de Buenos Aires, Argentina. 1875.

-Retrat d'Esmeralda Cervantes a Constantinoble, 1890, durant la seva estada a la cort del sultà Abdul Hamud Kahn II de Turquia.

-Retrat d'Esmeralda Cervantes a Constantinoble, 1890, durant la seva estada a la cort del sultà Abdul Hamud Kahn II de Turquia.

-Programa i fullet “Education and Literature of the women of Turkey”, by Esmeralda Cervantes, 1893.

-Programa de mà del concert ofert durant la World's Columbian Exposition, el 5 d'agost de 1893.

-Programa de mà del concert al Gilmore's Concert Garden el 9 de juliol de 1893, durant l'Exposició Universal de Chicago, en honor de “His Imperial Majesty, Dom Pedro II, emperador of Brazil”.

-Retrat d'Esmeralda Cervantes i la seva mare Clotilde Bosch, ca.1890. Estudi de fotografia Partagás y Costa, Barcelona.

VITRINA 2. Restauració: manuscrits i dibuixos

-Carta manuscrita del Liceo Filarmónico Barcelonés, nomenant Esmeralda Cervantes professora honorària d'arpa de les Escuelas del Conservatorio de Música del Liceo. Barcelona, 15 d'abril de 1875.

-Carta manuscrita del Majordom de la casa Imperial de Brasil, nomenant Esmeralda Cervantes “Harpista de su Imperial Casa”. Rio de Janeiro, 16 d'agost de 1875.

-Carta manuscrita del president de Mèxic Porfirio Díaz (1830-1925) a Esmeralda Cervantes, acceptant la dedicatòria de la composició musical d'Esmeralda Cervantes *La Paz*. “Palacio Nacional, abril 14 de 1877”.

-Carta manuscrita de la reina Isabel de Borbó (Madrid, 1830–París, 1904) a Esmeralda Cervantes, acceptant la presidència del Patronat de l'Academia de Bellas Artes de La Habana, que fundà Esmeralda Cervantes. París, 3 de febrer de 1879.

-Francisc Amigó i Pla, *Paisatge de poble mariner amb arbre*. Dibuix a llapis i llapis de color sobre targeta de visita, 5,2 x 8,8 cm.

-Carta manuscrita de José Zorrilla (Valladolid, 1817 – Madrid, 1893) a Esmeralda Cervantes, abril [s.d.].

-Carta manuscrita de Camille Flammarion (Montigny-le-Roi, 26 de febrer de 1842 - Juvisy-sur-Orge, 3 de juny de 1925) a Esmeralda Cervantes, París [s.d.].

-Diploma original de la Sociedad Coral Euterpense de Amigos Tintoreros a Esmeralda Cervantes, atorgant-li el títol de presidenta honorària, Barcelona, 2 de maig de 1885.

-Carta manuscrita de Jacint Verdaguer (Folgueroles, 1845–Vallvidrera, 1902) a Esmeralda Cervantes, Barcelona, l'1 d'octubre de 1888.

-Document manuscrit de las Sociedades Corales de Barcelona Amigos Tintoreros y Euterpe, nomenant Esmeralda Cervantes representant de dites societats i de la música catalana en l'Exposició Universal de Chicago, 1893.

-Carta manuscrita de la reina Isabel de Borbón a Esmeralda Cervantes felicitant-la amb motiu del seu enllaç al Brasil amb Oscar Grossman, datada a París el 21 d'agost de 1895.

-Certificat manuscrit de la World's Columbian Comission certificant la presència d'Esmeralda Cervantes com a jurat en el Department of Liberal Arts at the World's Columbian Exposition, a la secció de composició musical [s.d.].

-Certificat de l'Associação Paerense Propagadora das Bellas-Artes, Academia de Bellas-Artes de Pará, Brasil, nomenant Esmeralda Cervantes professora d'“Harpa e Elements de Música”.

VITRINA 3. Restauració: impresos

-Diploma d'Honor donat per la Sociedad del Liceo Esmeralda a favor d'Esmeralda Cervantes”. Barcelona, 21 de febrer de 1875.

-Diploma de l'Academia Filarmónica de Santa Cecilia de Cádiz, nomenant sòcia de mèrit Esmeralda Cervantes, a Cadis el 28 d'agost de 1877.

-Diploma de El Fomento de las Artes de Madrid, nomenant sòcia honorària a Esmeralda Cervantes. Madrid, 2 de juny de 1879. Litografia i manuscrit.

-Diploma de la Sociedad Musical La Lira, de Buenos Aires, nomenant sòcia honorària a Esmeralda Cervantes”. Buenos Aires, 4 de novembre de 1875.

-Diploma de la Sociedad Filarmónica Cubana, nomenant “Socio de mérito de la secció de Música” a Esmeralda Cervantes. Santiago de Cuba, 28 d'octubre de 1876.

-Diploma del Liceo Veracruzano, nomenant “Socia de Mérito en favor de la Artista Clotilde Cerdá y Bosch”. Veracruz, Méxic, 16 de març de 1877.

-*Suplemento á El Angel del Hogar*, òrgan de l'Academia Esmeralda Cervantes de Ciencias, Artes y Oficos para la Mujer. Barcelona, Establecimiento Tipográfico-Editorial “La Academia”, 1887.

L'Acadèmia fundada per Esmeralda Cervantes s'inaugurà el 2 de maig de 1885, instalada al pis de sobre de l'antic Hotel Continental, Rambla de Canaletes, 10.

-Retrat de grup. Esmeralda Cervantes amb les seves alumnes de l'Academia de Ciencias, Artes y Oficios para la Mujer, 1885.

-Retrat de grup. Professor de pintura (?) amb les seves alumnes de l'Academia de Ciencias, Artes y Oficios para la Mujer, 1885.

-Diploma emès per l'Orfeó Catalá de Méxic, donat a Esmeralda Cervantes de Grossman, en reconeixement per la seva desinteressada cooperació en les festes celebrades amb motiu del quart aniversari de les Mancomunitats Catalanes, Mèxic, maig de 1917. Litografia i tipografia. Josep Bausà Rabasa, Méx.

VITRINA 4. Restauració: peces especials

-Tapa de l'enquadernació de l'Àlbum d'Esmeralda Cervantes. Pell de cabra amb decoració de roda daurada i filets. Mides: 51.00 x 35.50 cm.

-Bollons metàl·lics protectors i decoratius de l'enquadernació, restes del cosit original, i restes de pell i roba del llom de l'enquadernació.

-Guarda de seda tornassolada de la contratapa de l'enquadernació amb diploma de seda enganxat. Mina Litteraria. Republica do Brazil. Títol de sòcia honorària a nom d'Esmeralda Cervantes. Pará, 30 de escopro de 5895.

-Targeta de regal, Herslichen Glückwunlch. Signada. Cartró amb flors vegetals.

-Retrat d'Esmeralda Cervantes, després d'una festa al Palau Reial de Madrid, 1884. Marc de seda tornassolada.

-Guarda de la tapa davantera de seda tornassolada i decorada amb motius daurats (procedents d'una relligadura editorial).

-Banderoles pectorals del Departament d'Education de l'Exposició Universal de Chicago de 1893. Esmeralda Cervantes en fou Delegada i vocal.

VITRINA 5. Admiradors: cases reials i mandataris

-Retrat d'Isabel de Borbó amb dedicatòria manuscrita: “tan querida y eminente Arpista Clotilde Cerdá (Esmeralda Cervantes) recuerdo de cariño de su afectísima Isabel de Borbón”, [s.d.]. Estudi fotogràfic A. Liebert, París.

-Carta manuscrita d'Isabel de Borbó, autoritzant l'Esmeralda Cervantes a fer ús del títol d'Arpista de la real casa. París, 20 de febrer de 1874.

-Retrat del rei Alfonso XII (Madrid, 1857 – El Pardo, 1885). Dedicatòria autògrafa: “A la genial artista Esmeralda Cervantes, Alfonso XII, Madrid, 15 Mayo 1874”.

-Retrat de la Gran Duquessa Elizabeth de Hesse-Rhin (1864-1918). Dedicatòria manuscrita: “Grande Duchesse Constantin de Russie Mars 1894, St. Petersburg.

-Carta manuscrita signada per Elie de Zélenoÿ, convidant Esmeralda Cervantes i la seva mare assistir a una vista privada al Palais Constantin, en nom del Gran Duc Constantin i la seva esposa, la Duquessa elizabeth, 6 de mars de 1894.

-Retrat del Gran Duc Sergi Alexandrovich de Rússia (1857 – 1905). Dedicatòria manuscrita: “Grand-Duc Constantin de Russie Mars 1894, St. Petersburg.

-Retrat d'Alexandrine de Baden (Karlsruhe, 1820 – Callenberg, 1904). Dedicatòria manuscrita: “En souvenir d'un cour qui Vous aime tendrement, Alexandrine, Callenberg 16 juillet 1888.”

-Quatre cartes manuscrites de la princesa Alexandrine de Baden dirigides a Esmeralda Cervantes. Callenberg, 1888.

-Document manuscrit de la Mornomia Mor Da Caza Imperial de Brasil, nomenant Esmeralda Cervantes Arpista de la Casa Imperial de Brasil. Retrats enganxats de Pedro II, (1825 – 1891), emperador de Brasil i la seva esposa Thérèse Christina Maria de Borbón (1822 – 1889), amb dedicatòria autògrafa signada a Philadelphia el 22 de juny de 1876.

-Document imprès a nom d'Esmeralda Cervantes, que certifica el regal d'una relíquia, un rínxol de la cantatriu Enriqueta Sontag, signat per Othon E. Baron de Brackel-Welda. Mèxic, 26 d'abril de 1877. Imp. de Jens y Zapiain.

-Signatura decorativa del sultà Abdul Hamud Kahn II de Turquia, qui nomenà Esmeralda Cervantes mestre d'arpa de les sultanes de l'Harem.

VITRINA 6. Admiradors: músics, escriptors, poetes...

-Retrat de Víctor Hugo amb dedicatòria i carta signada a París el 1874, dirigida a Esmeralda Cervantes. Al costat de la carta, sobre la pàgina de l'àlbum escrit: “Desde esta fecha Clotilde Cerdá recibe de la Reina Isabel el seudónimo de Cervantes y de Víctor Hugo el de Esmeralda”.

-Retrat de Víctor Balaguer amb dedicatòria manuscrita: “A Esmeralda Cervantes, la noble amiga, la inspirada artista, la de corazón de oro, á quien deseo toda clase de felicidades, su admirador y amigo, Víctor Balaguer”. Al darrera: “Madrid, 3 julio 83”. Estudi de fotografia P.M. Herbert. Madrid.

-Dues cartes manuscrites de Víctor Balaguer a Esmeralda Cervantes, una d'elles amb segell del Congreso de los Diputados [s.d.].

-Retrat de la soprano Adela Patti (Madrid, 1843-Brecock, 1819), amb dedicatòria autògrafa: “A la chere petite Esmeralda Cervantes, souvenir amical, d'Adelina Patti, marquesa de Caux, Londres, 29 Juin 1874.”

-Retrat de Franz Liszt (Doborjan, 1811- Bayreuth, 1886), amb dedicatòria manuscrita: “F.Liszt, 30 Décembre.79 – á la E. Cervantes/ affectueux et reconnaissant souvenir du Concert á la Villa d'Este”. Sota la fotografia anotació posterior: “Después del Concierto en el Palacio d'Este”. Estudi fotogràfic Fritz Luckhardt. K.K. Hop-Fotograf. Wien.

-Cartell tipogràfic de la Comissioni di Soccorso per i Poveri in Tivoli anunciant el concert d'Esmeralda Cervantes a la Gran sala del Palacio d'Este, juntament amb Franz Liszt.

-Retrat del tenor Julián Gayarre (Navarra, 1844-Madrid, 1890), amb dedicatòria manuscrita: “A la célèbre arpista Esmeralda Cervantes su afmo amigo Julian Gayarre”. Gravat sobre paper. B. Maura grº -Madrid 1880.

-Francesch Ubach y Vinyeta, “Lo só de l'Arpa. Poesia escrita pera'l concert de Esmeralda Cervantes”. Retall del poema publicat a *La Renaixesa* l'any 1879 amb motiu del concert celebrat per Esmeralda Cervantes al Teatre Principal de Barcelona.

-Retrat d'Alexandre Dumas (pare) (Villers-Cornerêts, 1802-Puys, 1870) amb dedicatòria manuscrita: “A notre bon ami Alkan, M. Dumas”. A sota, una altra dedicatòria d'un admirador d'Esmeralda Cervantes que li va regalar la fotografia de l'escriptor: “Eduard Elkan á Mlle. E. Cervantes”.

-Retrat del compositor Antonio Carlos Gomes (Brasil, Campinas, 11 de juliol de 1836 - Belém, 16 de setembre de 1896), amb dedicatòria autògrafa: “Alla geniale figli dell'Arte, Al faro dell'intelligenza Esmeralda Cervantes. Ricordo di affetto come paterno.” Fotografia dedicada a Esmeralda Cervantes durant l'Exposició Universal de Chicago el 1893. Estudi fotogràfic de Rossi, Giulio (Milan).

-Pere de Cots i Soldevila, *A Esmeralda*, poema acròstic original. Signat el “6 de febrero de 1902, Barcelona, Pedro de Cots y Soldevila”.

Biblioteca de Catalunya

Carrer de l'Hospital, 56

08001 Barcelona

Tel. 93 270 23 00

Fax 93 270 23 04

A/e: bustia@bnc.cat

http://www.bnc.cat

Esmeralda Cervantes: la restauració del seu Àlbum

**Del 9 de gener
al 9 de febrer de 2012**

Horari de l'exposició:

De dilluns a divendres, de 9 a 20 h

Dissabtes, de 9 a 14 h

